ਐਰੇਲੀਆਨੋ ਫਰਨਾਂਡਿਸ

ਬਨਾਮ

ਗੋਆ ਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2482 ਦਾ 2014)

ਮਈ 12, 2023

[ਏ. ਐਸ. ਬੋਪੰਨਾ ਅਤੇ ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਰਗੀਕਰਨ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1965 – ਨਿਯਮ 11(IX), ਨਿਯਮ: 14(2) – ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਆਚਰਣ) ਨਿਯਮ, 1964 – ਨਿਯਮ 3C – ਕਾਰਜ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ – ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਅਵਹੇਲਨਾ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 2-ਗੋਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤੇ ਕਈ ਕੁੜੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਵੱਲੋਂ ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਉੱਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ – ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਈ; ਮਈ 2009 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਤਰ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ, 12 ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਿਹਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ; ਉਸ ਨੇ ਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਮੰਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਕਾਰਵਾਈ ਇਕਪਾਸੇ ਜਾਰੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ – ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ – ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕੌਂਸਲ (ਈਸੀ) ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ – ਈਸੀ ਨੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਸੀਸੀਐਸ (ਸੀਸੀਏ) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੇਧਾ ਕੋਟਵਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਜ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸੀਸੀਐਸ (ਸੀਸੀਏ) ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਥਾਰਟੀ ਉੱਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਖਿਲਾਫ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ – ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ – ਅਪੀਲ ਉੱਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਇਹ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਿਤ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਵ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਧੂਰੀ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਸੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਈਸੀ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ – ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਬਾਰੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਧਾਰਣਾ ਬਣਾਈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸਿਰਫ ਤੱਥਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਇਕੱਲੇ ਲੱਭਣਾ ਅਤੇ ਇਹ a ਦੇ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਮੇਟੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ (CCA) ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ - ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਫਲੈਟ 39 ਵਿੱਚ ਲਪੇਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਦਿਨ - ਇਹ ਫਟਣ ਦੀ ਕਾਹਲੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ - ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਖਾਈ ਗਈ ਬੇਲੋੜੀ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆਉਣ ਲਈ, ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ – ਜਦੋਂ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੀ ਸਵਾਲੀਆ ਬਣ ਗਈ, ਫਿਰ ਫੈਸਲਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਾਮ੍ਹਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ - ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ - ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਨਿਰਪੱਖ ਨਿਰਣਾ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ

ਕਰਨ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ, ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਕਲਾ. 309 - ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ - ਸਕੋਪ - ਕਲਾ. 309 ਆਪਣੇ ਆਪ ਭਰਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਤੇ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ 'ਤੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਈ ਵੀ ਐਕਟ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਜੋ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ - ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਕਲਾ. 310 - ਅਨੰਦ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ - ਅਨੁਛੇਦ 310 "ਅਨੰਦ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ" ਅਤੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ - The ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮੂਲ ਠੇਕਾ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪੋਸਟ ਜਾਂ ਦਫਤਰ ਲਈ, ਉਹ ਇੱਕ ਰੁਤਬਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਹੁਣ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਪਰ ਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਅਨੁਚਛੇਦ 311 – ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ – ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਰਚਨਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 311 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੰਡ ਜਾਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਲਈ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਹਨ – ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਉਹੀ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਭਲਾਈ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਇਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ, ਬੇਈਮਾਨ ਜਾਂ ਅਕੁਸ਼ਲ ਪਾਏ ਗਏ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਅਨੁਚਛੇਦ 311 ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਪਾਯ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਜਾਂਚ ਦੇ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਅਨੁਚਛੇਦ 14 – ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਨੀਂਹ – ਅਨੁਚਛੇਦ 311 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਿਤ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ, ਖਾਲੀ ਜਾਪ ਨਹੀਂ ਹਨ – ਉਹ ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਦੀ ਬਹੁਤ ਨੀਂਹ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਤੁਲਾਂਤ ਕਰਦੀ ਹੈ – ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਇਨਕਾਰ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਨਮਾਨੀਪਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਵਾਂਜਿਆ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

ਸਿਦਾਂਤ/ਧਾਰਨਾਵਾਂ – ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ – ਦੋਹਰੇ ਲੰਗਰ: ਨੇਮੋ ਜੁਡੇਕਸ ਇਨ ਕੌਸਾ ਸੁਆ ਅਤੇ ਆਡੀ ਅਲਟੇਰਮ ਪਾਰਟੇਮ – ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨਿਆਯਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਅਰਧ-ਨਿਆਯਿਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸੁਭਾਵ ਦੀ ਹੋਵੇ, ਆਰਾਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੇਮੋ ਜੁਡੇਕਸ ਇਨ ਕੌਸਾ ਸੁਆ, ਭਾਵ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਆਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਡੀ ਅਲਟੇਰਮ ਪਾਰਟੇਮ, ਭਾਵ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਨਿਆਯਿਕ, ਅਰਧ-ਨਿਆਯਿਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ – ਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ – ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਕਤ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ – ਹੋਰ ਜਦੋਂ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਨਿਆਯਿਕ ਅਤੇ ਅਰਧ-ਨਿਆਯਿਕ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ,

ਤਾਂ ਆਡੀ ਅਲਟੇਰਮ ਪਾਰਟੇਮ ਦਾ ਨਿਯਮ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ – ਉਚਿਤਤਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਦਾ ਖੂਨ ਭਰਦੀ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਤੱਤ, ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸਮਗਰੀ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਦਾਇਰਾ, ਪਰਯਾਪਤ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਰਗੀਕਰਣ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1965 – ਨਿਯਮ 14 – ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ "ਜਿੰਨੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ" – ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ "ਜਿੰਨੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਪਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖੇਡ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਜਸਥਲ 'ਤੇ ਲਿੰਗ ਹਰਾਸਮੈਂਟ ਵਰਗੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਭਵ ਅਤੇ ਲਚੀਲੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਿਕ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ।

ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ – ਸੇਵਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤਤਾ – ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਸਿਦਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਵੀ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ – ਸਾਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੇਣਾ ਹੈ ਪਰ, ਉਚਿਤਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰੀਖਣ ਅਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ – ਇਹ ਵਾਸਤਵਿਕਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਵਿੱਚ ਵਿਅਵਹਾਰਿਕ ਅਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕਾਰਜਸਥਲ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਲਿੰਗ ਹਰਾਸਮੈਂਟ (ਰੋਕਥਾਮ, ਮਨਾਹੀ ਅਤੇ ਨਿਵਾਰਣ) ਐਕਟ, 2013 – ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੀਆਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਪੋਸ਼ ਐਕਟ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ – ਉਚਿਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ 'ਤੱਥ ਖੋਜ ਕਾਰਵਾਈ' ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ, ਇਹ 17 ਮਾਰਚ 2009 ਅਤੇ 20 ਅਪ੍ਰੈਲ 2009 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਸ ਛਾਪ ਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੱਥ-ਖੋਜ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਈਸੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਈਸੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੁਆਰਾ 8 ਸਤੰਬਰ 2009 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੀਸੀਐਸ (ਸੀਸੀਏ) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਣੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਈਸੀ ਨੇ ਚਾਰਜਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ, ਹਰੇਕ ਚਾਰਜ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਜਵਾਬ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਿਤ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਹੀ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਈਸੀ ਨੇ 28 ਜਨਵਰੀ 2010 ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਖੁਦ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸੀਮਾ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਧਾਰਣਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸੀਮਾ ਕੇਵਲ ਤੱਥ ਖੋਜ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਧੀਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 61]

2. ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ.) ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਅਵਧੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪਰ, ਇੱਥੇ, ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਿਰਫ 39 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮਾ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਿਸਾਲ 5ਵੀਂ ਮਈ 2009 ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜਵਾਬ

ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਲੀ ਤਾਰੀਖ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ 12ਵੀਂ ਜੂਨ 2009 ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜਵਾਬ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ '12ਵੀਂ ਮਈ 2009' ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ '14ਵੀਂ ਮਈ, 2009' ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਪਿੱਛੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਜਲਦੀ ਅਤੇ ਅਫਰਾ-ਤਫਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਭਿਆਨਕ ਉਦਾਹਰਨ 20ਵੀਂ ਮਈ 2009 ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ 20ਵੀਂ ਮਈ 2009 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਓਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਿਰਹ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਰੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਛੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹੀਆਂ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 48 ਘੰਟਿਆਂ ਅਰਥਾਤ 22ਵੀਂ ਮਈ, 2009 ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। [ਪੈਰਾ 63]

3. ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਬੇਜਾ ਜਲਦੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਔਚਿਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ। ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਗੰਭੀਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਪੇਸ਼ ਐਕਟ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਖੇਡ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਬਾਹਰਲੀਤਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁੱਪ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਹੌਂਡਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਨਿਯਮ ਚੁੱਪ ਹਨ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੀੜਤਾਂ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਓਂ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਵਿੱਚ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਇਸ ਮੂੱਖ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਡੀ ਅਲਟੇਰਮ ਪਾਰਟੇਮ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਉਡਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 65]

4. ਜਦੋਂ ਨਿਯੋਕਤਾ ਖੁਦ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਉਸੇ ਧਾਰਣਾ ਅਧੀਨ ਰਹੀ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਤੱਥ ਖੋਜ ਦੇ ਨਾਤੇ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਓਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਰਾਮ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਆਗੇ ਪਿੱਛੇ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਜਸਥਲ 'ਤੇ ਯੌਨ ਉਤਪੀੜਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ 14 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਵੇਦੀ 'ਤੇ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ.) ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਕੰਡਕਟ) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 14(2) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਯੌਨ ਉਤਪੀੜਨ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਤਰੀਕਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿ□ਪਕਸ਼, ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ 2013 ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 7(4) ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲੱਲੇਖਿਤ ਹੈ। ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਦਬਾਇਆ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਸਲ ਸਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 67, 68]

5.ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ, ਜੇਕਰ ਇਸਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੇਧਾ ਕੋਟਵਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 14 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ, ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਇੱਕ ਪੂਰਨ-ਵਿਕਸਿਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਵਜੋਂ ਕਰੇਗੀ। ਨਿਯਮ 14(2) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ, 'ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ' ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਅਵਹਾਰਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ

ਗਈਆਂ ਹਨ, ਯੌਨ ਉਤਪੀੜਨ ਦੇ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸੰਤੁਲਿਤ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਪੂਰਣਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਖਰਕਾਰ, ਜੋ ਬਾਤ ਹੰਸ ਲਈ ਹੈ, ਉਹੀ ਬਾਤ ਹੰਸਨੀ ਲਈ ਵੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 69]

ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮਈ, 2009 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਖਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਚੂਕਾਂ ਸਿਰਫ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹੋਈਆਂ, ਜਦੋਂ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਗਤੀ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ 12 ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਉਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਇਕ ਹਫਤੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਹੋਰ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ। ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਮੈਡੀਕਲ ਆਧਾਰ ਸ਼ੱਕੀ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰੱਖਿਆ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਾਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਬੇਚੈਨੀ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਨਿਆਂਪੂਰਣਤਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। [ਪੈਰਾ 71]

7. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਸੂਰਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਲਈ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਦੇਖਭਾਲ ਨਾਲ. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਿਨਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਹੋਰ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਵੱਡੀ ਜ਼ੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ. ਜਦੋਂ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਤਮਕ ਬਣ ਗਈ, ਫਿਰ 'ਤੇ ਆਇਆ ਫੈਸਲਾ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ. ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏ ਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੀ ਨਿਰਪੱਖ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਨਸੀ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਣਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਸੱਤਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ, ਇਸ ਲਈ, ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮਈ, 2009 ਤੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ "ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ" ਮਾਨਕ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਅਨੁਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਈ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਰੱਦ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ: (i) ਮਾਮਲਾ 5ਵੇਂ ਮਈ 2009 ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਸੀ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; (ii) ਕਮੇਟੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਮੌਕਾ ਦੇਵੇਗੀ; (iii) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗੇਗਾ; (iv) ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾਵੇਗੀ ਢੁਕਵੇਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ; (v) ਦੇ ਲੰਬੇ ਬੀਤਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਮੇਟੀ; (vi) ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੇਧ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦਾ; (vii) ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ; (viii) ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ; (ix) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਤੱਕ ਤੁਰੰਤ ਬਹਾਲੀ ਜਾਂ ਵਾਪਿਸ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਐਰੇਲਿਆਨੇ ਫਰਨਾਂਡੇਸ ਬਨਾਮ ਗੋਆ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

780 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ [2023] 7 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਥਾਰਟੀ. [ਪੈਰਾ 73][822-D-H; 823-ਏ-ਬੀ]

ਮਨੇਕਾ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1978) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 248 : [1978] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 621; ਰੁਸਤਮ ਕਾਵਸਜੀ ਕੂਪਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (1970) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 248 : [1970] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 530; ਦਿੱਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਡੀ.ਟੀ.ਸੀ. ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਹੋਰ (1991) ਸੱਪ (1) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 600 : [1990] 1 ਸੱਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 142; ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਪਟੇਲ (1985) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 398 : [1985] 2 ਸੱਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 131 – ਫੈਸਲਾ.

ਮੇਧਾ ਕੋਟਵਾਲ ਲੇਲੇ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (2013) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 297 : [2012] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 895; ਹੀਰਾ ਨਾਥ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਰਾਜੇਂਦਰ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਰਾਂਚੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1973) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 805; ਪੀ.ਡੀ. ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (2006) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 776 : [2006] 1 ਸੱਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 454; ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1997) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 241 : [1997] 3 ਸੱਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 404; ਏ.ਕੇ. ਗੋਪਾਲਨ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਰਾਜ (1950) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 228; ਮਧਯਮਾਨ ਬ੍ਰਾਡਕਾਸਟਿੰਗ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ & ਹੋਰ (2003) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ 366; ਏ.ਕੇ. ਕ੍ਰਾਈਪਾਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (1969) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 262 : [1970] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 457; ਇਨ ਰੇ: ਐਚ.ਕੇ. (ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ) (1967) 1 ਆਲ ਈ.ਆਰ. 226; ਮੰਗੀਲਾਲ ਬਨਾਮ ਮ.ਪ੍ਰ. ਰਾਜ (2004) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 447 : [2004] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1; ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਕਰਨਲ ਜੇ.ਐਨ. ਸਿੰਘਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1970) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 458 : [1971] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 791; ਸਵਦੇਸੀ ਕਾਟਨ ਮਿਲਜ਼ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (1981) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 664 : [1981] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 533; ਮੇਧਾ ਕੋਟਵਾਲ ਲੇਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2013) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 311; ਡਾ. ਵਿਜੈਕੁਮਾਰਨ ਸੀ.ਪੀ.ਵੀ. ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਕੇਰਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2020) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 426 : [2020] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 374 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ.

ਸੰਦੀਪ ਖੁਰਾਨਾ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਟ੍ਰਾਂਸਕੋ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ILR 2006 (11) ਦਿੱਲੀ 1313; ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਗਿਰਿਧਰ ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਸਾਇੰਸ ਨੂੰ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (2019) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਕਰ 3508; ਅਵਿਨਾਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ 2014 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਦਿੱਲੀ 1856 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਹਵਾਲਾ

[2012] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 895 ਪੈਰਾ 15 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[1985] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 131 ਪੈਰਾ 21 'ਤੇ ਅਨੁਸਰਣ

(1973) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 805 ਪੈਰਾ 25 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2006] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 454 ਪੈਰਾ 25 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[1997] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 404 ਪੈਰਾ 26 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[1978] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 621 ਪੈਰਾ 37 'ਤੇ ਅਨੁਸਰਣ

[1970] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 530 ਪੈਰਾ 38 'ਤੇ ਅਨੁਸਰਣ

(1950) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 228 ਪੈਰਾ 38 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[1990] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 142 ਪੈਰਾ 39 'ਤੇ ਅਨੁਸਰਣ

[1970] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 457 ਪੈਰਾ 41 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2004] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 ਪੈਰਾ 42 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[1971] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 791 ਪੈਰਾ 43 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[1981] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 533 ਪੈਰਾ 44 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

(2013) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 311 ਪੈਰਾ 49 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2020] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 374 ਪੈਰਾ 57 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ : ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2482 ਦੀ 2014.

15.03.2012 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਜੋ ਕਿ ਬੰਬਈ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਚਰ ਵਿੱਚ ਪਨਾਜੀ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ WP ਨੰਬਰ 602 ਦੀ 2011 ਵਿੱਚ ਸੀ.

ਬਿਸ਼ਵਜੀਤ ਭੱਟਾਚਾਰਿਆ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਅਤੁਲ ਝਾ, ਪ੍ਰਗਿਆਨ ਪ੍ਰਦੀਪ ਸ਼ਰਮਾ, ਸੂਰਿਆ ਨਾਰਾਇਣ ਪਾਤਰੋ, ਐਨ. ਬੀ. ਵੀ. ਐਸ. ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰੈੱਡੀ, ਪ੍ਰਿਯੋਂਕੂ ਅੰਜਨ ਗੋਗੋਈ, ਪੀ. ਵੀ. ਯੋਗੇਸਵਰਨ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ.

ਮਿਸ ਰੁਚਿਰਾ ਗੁਪਤਾ, ਸ਼ਿਸ਼ਿਰ ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ, ਮਿਸ ਉਰਵੀ ਕਪੂਰ, ਦੀਪ ਨਾਰਾਇਣ ਸਰਕਾਰ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ:

ਸੂਚੀ

A. ਅਪੀਲ ਦਾ ਦਾਇਰਾ

1

B. ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰਮ

1-8

ਐਡ. ਨੋਟ : ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪੰਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮੂਲ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ A.

(a) ਪਹਿਲੀ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ 1-6

(b) ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ 6-8

B. ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ
ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ
8-9

C. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ
9-10

D. ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਵਧਾਏ ਗਏ ਤਰਕ
10-16
(a) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਕੀਲ
10-12
(b) ਜਵਾਬੀਆਂ ਲਈ ਵਕੀਲ
ਨੰਬਰ 2 & 3
12-16

E. ਤਿੰਨਤਾ: ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 309, 310 ਅਤੇ 311
16-19
(a) ਲੇਖ 309: ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ
17
(b) ਲੇਖ 310 : ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ
18
(c) ਲੇਖ 311 : ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ
19

F. ਲੇਖ 14 : ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਨੀਂਹ
20-21

G. ਦੋਹਰੇ ਲੰਗਰ : ਨੇਮੋ ਜੁਡੇਕਸ ਇਨ ਕੌਸਾ
ਅਤੇ ਔਡੀ ਅਲਟੇਰੇਮ ਪਾਰਟੇਮ
21-26

H. ਸੇਵਾ ਜੁਰਿਸਪ੍ਰੂਡੈਂਸ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ
26-29

I. ਸਟੈਚਯੂਟਰੀ ਰੀਜੀਮ 29-31 (a) ਗੋਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਟੈਚਯੂਟ 29 (b) ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ) ਨਿਯਮ 29-30 (c) ਕੇ. ਕੇਸ ਤੋਂ ਪੋਸ਼ ਐਕਟ ਤੱਕ ਦੇ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰਿਕ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ

(a) ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼: ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨਾ 31-33

(b) ਮੇਧਾ ਕੋਟਵਾਲ ਲੇਲੇ ਦਾ ਕੇਸ: ਲਗਾਤਾਰ ਮੈਂਡੇਮਸ ਰਾਹੀਂ ਅਗਾਂਹ ਵਧਾਈ 33-36

(c) ਪੋਸ਼ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 36-37

(d) ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ 37-38

ਐਲ. ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਚਰਚਾ

(a) ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ 39-40

(b) "ਜਿੰਨੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ" ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਹੱਦ 40-42

(c) ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਆਪਣੇ ਮੈਂਡੇਟ ਦੀ ਸਮਝ 42-44

(d) ਭੰਵਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 44-47

(e) ਕਿਵੇਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਚੁੱਕੀ? 47-49

ਐਮ. ਨਿਸ਼ਕਰਸ਼

ਐਨ. ਉਪਸੰਹਾਰ

ਓ. ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼

****

ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.

ਏ. ਅਪੀਲ ਦਾ ਦਾਇਰਾ

1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਰਚ, 2012 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬੰਬਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਬੈਂਚ, ਗੋਆ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ1 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਗੋਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਥਾਰਟੀ) ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ3 ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼2 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਾਰਜ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਯੌਨ ਹਰਾਸਾਈ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ4 ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ, ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਰਗੀਕਰਨ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 19666 ਦੇ ਨਿਯਮ 11(IX) ਅਧੀਨ ਜੋ ਕਿ ਗੋਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਚਾਂਸਲਰ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਤ ਅਥਾਰਟੀ7 ਹਨ।

ਬੀ. ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰਮ

(ਅ) ਪਹਿਲੀ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ:

2. ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਲਕ੍ਰਮਿਕ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕਰੀਅਰ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 2 - ਗੋਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਲੈਕਚਰਾਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ 1996 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੂੰ 2003 ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਮੁਖੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਸੰਸਕਰਣ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਲੋਂ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਵਿਭਾਗੀ ਕੌਂਸਲ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਦੋ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਸਮੇਤ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 2 - ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਸਰੀਰਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ8SUPERSCRIPT ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 2 - ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ9SUPERSCRIPT ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਵਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਰੰਭ ਬਿੰਦੂ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ10SUPERSCRIPT ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਨੌ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਅਤੇ 24ਵੀਂSUPERSCRIPT ਅਪ੍ਰੈਲ, 2009 ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਮਿਤੀ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 27ਵੀਂSUPERSCRIPT ਅਪ੍ਰੈਲ, 2009 ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 2 - ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਛੁੱਟੀ ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਤਿੰਨ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਵਾਬ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਐਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ, ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਯੋਜਿਤ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੌਦਾਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਯੌਨ ਉਤਪੀੜਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਨਿਰਾਧਾਰ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾਗਰਸਤਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਪੂਰਾਗਰਸਤਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਵਣ ਸਨ।

4. ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ 2009 ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਗਵਾਹ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਵਾਉਂਦਿਆਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ। ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੇ ਵੀ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2009 ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਈ ਗਈ। 30 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2009 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਯੌਨ ਉਤਪੀੜਨ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਅਤੇ 6 ਮਈ, 2009 ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸੀ। 2 ਮਈ 2009 ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਾਧੂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਜਵਾਬ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਲਈ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ।

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 8 ਮਈ, 2009 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। 6 ਮਈ, 2009 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸੇ ਦਿਨ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਪੱਤਰ11SUPERSCRIPT ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਲੀ ਤਾਰੀਖ਼ “12 ਮਈ, 2009” ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ “12 ਜੂਨ, 2009” ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਤਾਰੀਖ਼ “14 ਮਈ, 2009” ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ “12 ਜੂਨ, 2009”।

6. 8 ਮਈ, 2009 ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਜੋ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 – ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ12SUPERSCRIPT ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਨੇ ਉਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਮੰਗੀ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੇਜੀ ਗਈ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ।

7. 12ਵੇਂSUPERSCRIPT ਮਈ, 2009 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਓਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦਾ ਹਲਫਨਾਮਾ ਅਗਾਊ ਕੀਤਾ। ਵਾਇਦ ਉਸੇ ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਫੈਕਲਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ, ਡਾ. ਰਾਹੁਲ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਬਿਆਨ ਅਗਾਊ ਕੀਤਾ।

8. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 13ਵੇਂSUPERSCRIPT ਮਈ, 2009 ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਸਕੇ ਕਿ ਉਹ ਗੰਭੀਰ ਪਿੱਠ ਦੇ ਦਰਦ ਨਾਲ

ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਸੀ। ਵਾਇਦ 14ਵੇਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਮਈ, 2009 ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਰਾਹੀਂ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 19ਵੇਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਮਈ, 2009 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਬਿਆਨ ਦਾ ਲਿਖਤੀ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਦੀ ਵਾਧਾ, ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

9. ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਵਾਇਦ 13ਵੇਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਮਈ, 2009 ਦੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 2 – ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੋਲ ਸਿਹਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵੈਚਾਵਿਕ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਨੇ 18ਵੇਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਮਈ, 2009 ਨੂੰ ਉਕਤ ਬੇਨਤੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ। ਉਸੇ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਭਰਾ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ।

10. ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ 20ਵੇਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਮਈ, 2009 ਦੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 19ਵੇਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਮਈ, 2009 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹੋਰ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 23ਤੀਜੇ$_{SUPERSCRIPT}$ ਮਈ, 2009 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਸਮੇਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਜਿਰਹ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਲਈ 22ਰੀ$_{SUPERSCRIPT}$ ਮਈ, 2009 ਤੱਕ ਛੇ ਹੋਰ ਬਿਆਨ ਅਗਾਊ ਕੀਤੇ ਗਏ।

11. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੱਤਰ13$_{SUPERSCRIPT}$ ਲਿਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ 23ਤੀਜੇ$_{SUPERSCRIPT}$ ਮਈ, 2009 ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਸਿਹਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ 3-4 ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 23ਤੀਜੇ$_{SUPERSCRIPT}$ ਮਈ, 2009 ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਦੂਜੀ ਬੇਨਤੀ14$_{SUPERSCRIPT}$ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹੀ ਕਿਸਮਤ ਮਿਲੀ।

12. ਲਗਭਗ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ15$_{SUPERSCRIPT}$ ਭੇਜਿਆ ਜਿਸ ਵਿਗ਼ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਬੀਮਾਰੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉੱਭਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਨਵੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕੇ। ਪਰ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਕਪਾਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ16$_{SUPERSCRIPT}$ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 2 – ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਸਬੰਧੀ 18 ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹੋਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਓਂ ਦਾ ਯੌਨ ਉਤਪੀੜਨ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ ਕੰਡਕਟ ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਨਿਯਮ 3(1)(III) ਦੀ ਸਖਤ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ, ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ।

(ਬ) ਐਗਜਿਕਿਊਟਿਵ ਕੌਂਸਲ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ

13. ਈ.ਸੀ. ਨੇ 13ਵੇਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਜੂਨ, 2009 ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਿਥੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਵਾਇਦ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਮਿਤੀ 8ਵੇਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਸਤੰਬਰ, 2009, ਈ.ਸੀ. ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਈ.ਸੀ. ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ (ਸੀ.ਸੀ.ਏ) ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਨਾਲ, ਚਾਰਜ਼ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ, ਹਰੇਕ ਚਾਰਜ਼ ਦੇ ਲੇਖ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦਾ ਇਮਪਿਊਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਬਿਆਨ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਚਾਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੱਸਣ ਲਈ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ ਤੇ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

14. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਕਤ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਵੀਹ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈ ਯੌਨ ਉਤਪੀੜਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 2 – ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਨੇ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

15. 15ਵੀਂ ਅਕਤੂਬਰ, 2009 ਨੂੰ ਈ.ਸੀ. ਨੇ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚਾਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ 9ਵੀਂ ਨਵੰਬਰ, 2009 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚਾਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ। ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬੈਠਕ 9ਵੀਂ ਨਵੰਬਰ, 2009 ਨੂੰ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਦੂਜੀ ਮੀਟਿੰਗ 7ਵੀਂ ਦਸੰਬਰ, 2009 ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 2 – ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੇਧਾ ਕੋਟਵਾਲ ਲੇਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ 26ਵੀਂ ਮਾਰਚ, 2004 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ (ਸੀ.ਸੀ.ਏ) ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਨਿਯਮ 14(2) ਸੀਸੀਐਸ (ਸੀਸੀਏ) ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਜੋ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿੱਥੇ ਨਿਯਮ 3C ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨਸੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਆਚਾਰ) ਨਿਯਮ, 196420, ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਵੱਡੇ ਜ਼ੁਰਮਾਨੇ ਲਗਾਉਣ ਦੇ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਮੁਅੱਤਲ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹਨ ਮੇਧਾ ਕੋਤਵਾਲ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ।

16. 15ਵੇਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਦਸੰਬਰ, 2009 ਨੂੰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 - ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਈ.ਸੀ. ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ 12ਵੇਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਦਸੰਬਰ, 2009 ਨੂੰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 26ਵੇਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2004 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੇਧਾ ਕੋਟਵਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਮ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ.) ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਇਕ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਖਿਲਾਫ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਈ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ 14ਵੇਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਜੂਨ, 2009 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇਕ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਣਜਾਣ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕਰਦਿਆਂ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਅਗਲੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ।

ਸੀ. ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

17. ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 – ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਈ.ਸੀ. ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ21 ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ 28ਵੇਂ ਜਨਵਰੀ, 2010 ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਨਿਯਮਾਂ22 ਅਧੀਨ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਕ ਵੱਡੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਹਫਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

18. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 13 ਮਾਰਚ, 2010 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਸਦੇ ਜਵਾਬ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ 10 ਮਈ, 2010 ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਕਤ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਡੀ. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

19. ਉਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਦਾਲਤ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਾਫੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਅਤੇ ਗਵਾਹ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਸੀ। ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਕਪਾਸੜ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ। ਇਹ ਵੀ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਾਮੂਲੀ ਬਹਾਨੇ ਬਣਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਰਚਨਾ ਇਸ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਸੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤੋਂ ਜੂਨੀਅਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਯੋਗਤਾ ਰਹਿਤ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਸੀ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਬੇਲੋੜੀ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ। ਈ. ਲਈ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਵਧੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ:

(a) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਕੀਲ

22 ਨਿਯਮ 11 (IX) CCS CCA, 1965

23 ਅਪੀਲ ਮਿਤੀ 25 ਜੂਨ, 2010

24 ਮਿਤੀ 19 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2010

25 ਗੋਆ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਗੋਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਚਾਂਸਲਰ ਔਰੇਲਿਆਨੋ ਫਰਨਾਂਡੇਸ ਬਨਾਮ ਗੋਆ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ, ਜੇ.]

(ਅ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਕੀਲ

20. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬਹਿਸ ਕਰਦਿਆਂ, ਮਿਸਟਰ ਬਿਸ਼ਵਜੀਤ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਕਈ ਗਿਣਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਸਦੇ ਤਰਕਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਜੋਰ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਿਰਫ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਇੱਕ ਤੱਥ-ਖੋਜ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀ ਜੋ 17 ਮਾਰਚ, 2009 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ 5 ਜੂਨ, 2009 ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ; ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਾਂਚ 17 ਮਾਰਚ, 2009 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਹਿਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2009 ਨੂੰ ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅੱਠਾਰਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅੱਠਾਰਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬਿਆਲੀਸ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕੱਠੇ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਪਰਯਾਪਤ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਲਦੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 12 ਜੂਨ, 2009 ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪੀਰੀਅਡ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ 14 ਮਈ, 2009 ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਸਿਰਫ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਰ ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਨਵੀਂ ਤਾਰੀਖ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਲਿਖਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚਲਿਆ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਮਾਪਤ

ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ 5 ਜੂਨ, 2009 ਨੂੰ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ।

21. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਤੁਲਸੀ ਰਾਮ ਪਟੇਲ28 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 311(2) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜੋ ਮੰਡੇਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਬਰਖਾਸਤ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ। ਇਹ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ) ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੁਆਰਾ 8 ਸਤੰਬਰ 2009 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੁਆਰਾ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਹਿਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਤੱਥ ਖੋਜ ਰਿਪੋਰਟ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਜਾਂਚ ਵਜੋਂ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸੰਦੀਪ ਖੁਰਾਨਾ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਟ੍ਰਾਂਸਕੋ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ30 ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਗਿਰੀਧਰ ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਸਾਇੰਸ ਨੂੰ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ31 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ) ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਅਨਿਆਇ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ।

22. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 311(2) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਤਿੰਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਰੋਪਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ.) ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਨਾ ਕਰਨਾ ਸਮੂਚੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਹੀ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਉਹ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਕਤ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ.) ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਇੰਕੁਆਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

(ਬੀ) ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਲਈ ਵਕੀਲ

23. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮਿਸ ਰੁਚਿਰਾ ਗੁਪਤਾ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ 8 ਸਤੰਬਰ, 2009 ਦੀ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਾ ਦੇਣ ਕਾਰਨ, ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2009 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦੋਬਾਰਾ ਗਠਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰਚਨਾ, ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਰੱਖੇ ਗਏ ਪੂਰਵਾਗ੍ਰਹ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਐਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ ਸਨ। ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਗਿਲੇ-ਸ਼ਿਕਵੇ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਅਪਨਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

24. ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਠਾਰਾਂ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਰ ਉਹ ਕਈ ਤਾਰੀਖਾਂ ਉੱਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਹਲਕੇ ਬਹਾਨੇ ਬਣਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਮੁਲਤਵੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਕਪਾਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ 5ਵੇਂ$_{\text{SUPERSCRIPT}}$ ਜੂਨ, 2009 ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 4ਥੇ$_{\text{SUPERSCRIPT}}$ ਜੂਨ, 2009 ਨੂੰ ਲਿਖਤ ਰਾਹੀਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਬਦਲਾਅ ਨਾ ਆਉਂਦਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ CCS (CCA) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 14(2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਸੈਕਸੁਅਲ ਹੈਰਾਸਮੈਂਟ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉੱਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, “ਜਿੰਨੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ”, ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਵਿਨਾਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ32$_{\text{SUPERSCRIPT}}$ ਨੂੰ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਖੜ੍ਹੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸ਼ਬਦ “ਜਿੰਨੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ” ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਪਰਯਾਪਤ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ।

25. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ, ਆਪਣੇ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪਰਯਾਪਤ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਉਹ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਉਸ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 25ਵੇਂ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2009 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਲੰਬਾਈ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਹੀਰਾ ਨਾਥ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਰਾਜੇਂਦਰ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਰਾਂਚੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਤੇ ਪੀ.ਡੀ. ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਇੱਕ ਅਡੋਲ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਵੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 - ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਤਾਰਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਸੈਕਸੁਅਲ ਹੈਰਾਸਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

26.ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਦੇ ਲੇਖ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਜਾਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਓਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਿਆਨ ਉਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 - ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ 8 ਸਤੰਬਰ, 2009 ਦੀ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2004 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਮੇਧਾ ਕੋਟਵਾਲ ਦੇ ਕੇਸ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ35$_{\text{SUPERSCRIPT}}$ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ, ਸੀਸੀਐਸ (ਸੀਸੀਏ) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇਕ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਨੁਸਾਸਨਿਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਈਸੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚਾਰਜਿਜ਼ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਕ ਬੋਨਾ ਫਾਈਡ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 15 ਅਕਤੂਬਰ, 2009 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 15 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਈਸੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ

ਇਕ ਤਾਜ਼ਾ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ36SUPERSCRIPT ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ।33SUPERSCRIPT (1973) 1 ਐਸਸੀਸੀ 80534SUPERSCRIPT (2006) 8 ਐਸਸੀਸੀ 77635SUPERSCRIPT (1997) 6 ਐਸਸੀਸੀ 24136SUPERSCRIPT ਮਿਤੀ 17 ਫਰਵਰੀ, 2010

27. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੇਸ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ "ਜਿੰਨੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ" ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਰਯਾਪਤ ਮੌਕਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ, ਬਲਕਿ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ "ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ" ਜਾਂ "ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ" ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ "ਪਰਯਾਪਤ ਮੌਕਾ" ਅਤੇ "ਉਚਿਤ ਸੁਣਵਾਈ" ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 (9) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੈ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ (ਸੀ.ਸੀ.ਏ) ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ।

F. ਤਿੰਨਤਾ : ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 309, 310 ਅਤੇ 311

28. ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ XIV ਅਧੀਨ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਲੇਖ 309 ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਲੇਖ 310 ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੇਖ 311 ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿਵਲ ਸਮਰੱਥਾ ਅਧੀਨ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਘਟਾਉਣ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ "ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਣ ਇਕਾਈ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੈਵਿਕ ਅਤੇ ਥੀਮੈਟਿਕ ਏਕਤਾ ਦੌੜ ਰਹੀ ਹੈ"37SUPERSCRIPT।

(a) ਲੇਖ 309: ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ

29. ਲੇਖ 309 ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਉਚਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਲੇਖ 309 ਵਿੱਚ "ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ" ਸ਼ਬਦ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਸਾਮੀ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੱਕ ਅਤੇ ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੋਸਟ-ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਪੈਨਸ਼ਨ, ਲੰਬਿਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਆਦਿ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਲੇਖ 309 ਅਧੀਨ ਉਚਿਤ ਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਵਿਰੁੱਧ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਐਕਟ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਜੋ ਲੇਖ 311 ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਖਾਲੀ ਹੋਵੇਗਾ40। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਐਕਟ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਖਾਲੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(b) ਲੇਖ 310: ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ

30. ਲੇਖ 310 ਵਿੱਚ "ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ" ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਅਵਧੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਲੇਖ 310(1) ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਲੇਖ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਤਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਮਾਨਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ

ਤਾਜ ਦੇ ਸੇਵਕ ਤਾਜ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਬਿਨਾਂ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ41SUPERSCRIPT। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਹਾਈਰਾਰਕੀ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੇਠਾਂ, ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਕੁਸ਼ਲਤਾ, ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀਤਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ, ਜਨਤਾ ਦੀ ਉੱਚ ਭਲਾਈ ਲਈ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਅਨੁਬੰਧਿਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਕ ਵਾਰ ਅਸਾਮੀ ਜਾਂ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਦਾਇਤਵਾਂ ਹੁਣ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ42SUPERSCRIPT।

(c) ਲੇਖ 311 : ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

31. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਘਟਾਉ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਲੇਖ 311 ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਵ ਧਾਰਨਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸੋਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਹੈ43। ਲੇਖ 311 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ: “311. ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਨਾਗਰਿਕ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਘਟਾਉ—(1) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਰਵਿਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਨਾਗਰਿਕ ਅਸਾਮੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬਰਖਾਸਤ ਜਾਂ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਵੇਂ ਉਪਰੋਕਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਜਾਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਘਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਏਗਾ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ ਉਸ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸਜ਼ਾ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ:

ਹੋਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ—

(ਅ) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਬਰਖਾਸਤ ਜਾਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ; ਜਾਂ

(ਬ) ਜਿੱਥੇ ਬਰਖਾਸਤ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਸੀ) ਜਿੱਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(3) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ, ਜਿਵੇਂ ਉਪਰੋਕਤ ਹੈ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ

ਬਰਖਾਸਤ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਰੈਂਕ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।

32. ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਦੇਣ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਫਰੇਮਰਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 311 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਉਹ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਭਲਾਈ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ

ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ, ਬੇਈਮਾਨ ਜਾਂ ਅਕੁਸ਼ਲ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਉਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਉਪਾਯ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰੋਵਾਈਜ਼ ਤੋਂ ਧਾਰਾ 311 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

33. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾਵਾਂ 309, 310 ਅਤੇ 311 ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਜੋ ਸੁਨਹਿਰੀ ਧਾਗਾ ਬੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਜਨਹਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਵੱਡੇ ਜਨ ਭਲਾਈ ਵੱਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ, ਉਹ ਇੱਕ ਤਿਕੜੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਨ ਨੀਤੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ।

ਜੀ ਧਾਰਾ 14 : ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਨੀਂਹ

34. ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਹ ਸਿਧਾਂਤ ਜੋ ਧਾਰਾ 311 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਜਾਪ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਬਹੁਤ ਨੀਂਹ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਨਮਾਨੀਪਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਵਾਂਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

35. ਧਾਰਾ 14, ਜਿਸਨੂੰ ਅਕਸਰ 'ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਗਾਰਡੀਅਨ' ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 12 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਗੇ ਸਮਾਨਤਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 14 ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਗੇ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਗਾਰੰਟੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਭੇਦਭਾਵ ਖਿਲਾਫ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 13(3)(ਅ) ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਨਿਯਮ, ਆਦੇਸ਼, ਬਾਇ-ਲਾਅ, ਨਿਯਮ, ਵਿਨਿਯਮ, ਸੂਚਨਾ, ਰਿਵਾਜ ਜਾਂ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਬਲ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 14 ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਨਮਾਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ, ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਨਿਆਇਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਸੁਧਾਰੇ ਗਏ ਹਨ।

ਐਚ. ਦੋਹਰੇ ਲੰਗਰ : ਨੇਮੋ ਜੂਡੇਕਸ ਇਨ ਕਾਉਸਾ ਸੁਆ ਅਤੇ ਔਡੀ ਅਲਟੇਰਮ ਪਾਰਟੇਮ

36. ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੋਵੇ, ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ, ਉਹ ਦੋਹਰੇ ਲੰਗਰ ਹਨ ਨੇਮੋ ਜੂਡੇਕਸ ਇਨ ਕਾਉਸਾ ਸੁਆ, ਭਾਵ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਆਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਔਡੀ ਅਲਟੇਰਮ ਪਾਰਟੇਮ, ਭਾਵ. ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ, ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

37. ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਸਮਾਹਿਤ ਅਤੇ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਮੇਨੇਕਾ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ44SUPERSCRIPT ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨੂੰ

ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ–ਰਾਜ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਕੇਵਲ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਨਿਆਂਪੂਰਣ, ਉੱਚਿਤ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹੋਵੇ। ਆਡੀ ਅਲਟੇਰਮ ਪਾਰਟੇਮ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਉਦਧ□ਤ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ "ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉੱਚਿਤ ਖੇਡ" ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਸਟਿਸ ਪੀ.ਐਨ. ਭਗਵਤੀ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੀ) ਨੇ ਬਹੁਮਤ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ:

"14. ……ਆਡੀ ਅਲਟੇਰਮ ਪਾਰਟੇਮ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਸਖਤ ਸਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਢਾਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸੋਧਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੂਲ ਭਾਗ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਉੱਚਿਤ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਇੱਕ ਅਸਲ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਜਨ ਸੰਬੰਧ ਅਭਿਆਸ। ਇਸੀ ਲਈ ਟਕਰ, ਐਲ.ਜੇ., ਨੇ ਰੱਸੇਲ ਬਨਾਮ ਡਿਊਕ ਆਫ ਨਾਰਫੋਕ45SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ "ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਜੋ ਵੀ ਮਾਨਕ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਉੱਚਿਤ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ"। ਕਿਹੜਾ ਮੌਕਾ ਉੱਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਸਥਿਤੀ ਦੀਆਂ ਵਿਅਵਹਾਰਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੋਫਿਸਟੀਕੇਟਡ ਪੂਰਾ-ਫਲੇਜ਼ਡ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ: ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਪੋਸਟ-ਫੈਸਲਾ ਉਪਚਾਰਾਤਮਕ ਸੁਣਵਾਈ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਡੀ ਅਲਟੇਰਮ ਪਾਰਟੇਮ ਨਿਯਮ ਪਰਿਵਰਤਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਵਿਧਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਲਚਕਦਾਰ ਹੈ ਜੋ ਉੱਠਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਤਕਾਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ।……"

38. ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰੁਸਤਮ ਕਾਵਸਜੀ ਕੂਪਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ46 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਪਾਣੀ ਤੰਗ ਡਿਬਬੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਮੰਨਿਆ: - "ਉੱਚਿਤਤਾ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ, ਸਮਾਨਤਾ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮਨਮਾਨੀਪਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਅੰਗ ਹੈ, ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡੀ ਉਪਸਥਿਤੀ ਵਾਂਗ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਉੱਚਿਤਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੋਵੇ"

ਜੋਰ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਡ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਬਜਾਏ ਕਿ ਨਿਆਇਕ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ। ਜਸਟਿਸ ਫਜਲ ਅਲੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਏ.ਕੇ. ਗੋਪਾਲਨ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਰਾਜ47SUPERSCRIPT ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਨੇਕਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਮੌਲਿਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਨੋਟਿਸ, ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ, ਨਿਸਪਕਸ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਤਰੀਕਾ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿਦਾਂਤਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵੀ, ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤਤਾ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

39. ਦਿੱਲੀ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਡੀ.ਟੀ.ਸੀ. ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਹੋਰ48SUPERSCRIPT, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੰਜ-ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਘਰੇਲੂ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਕਿੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਲਈ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਖੇਡ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ :

"202. .....ਹੁਣ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ 'ਆਡੀ ਅਲਟੇਰਮ ਪਾਰਟੇਮ' ਨਿਯਮ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਕਲੋਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਬਲਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਵਿਚਾਰ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀ ਉੱਤੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਅਸਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਿਯਮ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਐਕਟ ਜਾਂ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਥੇ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੇ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਯਮ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਭਾਵਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ..... ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਯਮ ਇਹ ਪੋਸ਼ਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਉਚਿਤ, ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀਪੂਰਣ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਅਨੁਚਿਤ, ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ...

316. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 16(1) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ। ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਲੇਖ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਸਾਧਨ 12 ਨਿਰਪੱਖ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਪੱਖ ਇਲਾਜ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਇਨਬਿਲਟ। ਬੇਲਗਾਮ ਦੀ ਕਸਰਤ ਅਤੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕੈਨਲਾਈਜ਼ਡ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਨਾਗਰਿਕ; ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਨਿਵਾਸ ਕੋਈ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ, ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਧ ਹੈ। ਪੂਰਨ ਵਿਵੇਕ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਕਾਢਾਂ ਨਾਲੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ। ਪੂਰਨ ਵਿਵੇਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ. ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਿਸੇ ਸਥਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਨਿਆਂ ਜਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਇਲਾਜ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ। ਦੀ ਕਸਰਤ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮਾਰਕ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਮਨਮਾਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗੀ, ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਅਨੁਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤਰਕ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਨਾਲ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਜੋ ਕਿਸੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਦੇ ਰੈਂਕ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ, ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ, ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਵਿਧੀ. ਅੱਗੇ, ਇਹ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਜਨਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜਾਂ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੁਆਰਾ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਉਪਜੀਵਿਕਾ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਨਿਰੰਤਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਿਆਂਪੂਰਨ, ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਬੇਇੰਨਸਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਜੋ ਕਿ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਨਿਆਂਪੂਰਨ, ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਬੇਕਾਰ ਹੈ।"

xxx xxx xxx

[ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ] [ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

40. ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਪਿੱਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਅਤਿਰੇਕਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ, [ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ], ਸੀ, ਮਧਯਮਮ ਬ੍ਰਾਡਕਾਸਟਿੰਗ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ49$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ। ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਡੀ. ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ ਨੇ ਕਿਹਾ :

"53. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਨੇਕਾ ਗਾਂਧੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਨੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਉੱਤੇ ਦੋ ਸਿਧਾਂਤਕ ਬਦਲਾਅ ਅੱਗੇ ਵਧਾਏ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕਰਣ ਕਾਰਨ। ਪਹਿਲਾਂ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਨਤੀਜਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਲੋੜ

ਵਜੋਂ ਜਿਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮੁੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਉਲੰਘਣਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਪੂਰਵਾਗ੍ਰਹ ਪਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦੇ ਬਜਾਏ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਜੋ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਉਲੰਘਣ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਇਸ ਸੋਚ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਆਧਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਤਰਕਸੰਗਤਤਾ ਨੂੰ ਸਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਮੂਲ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਚਿੱਤ 14, 19 ਅਤੇ 21 ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਲੋੜ ਹੈ। ਆਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟਮ ਦਾ ਪਹਿਲੂ ਨੋਟਿਸ, ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸਮਗਰੀ, ਜਾਂਚ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਿਦਾਂਤ ਦਾ ਮੂਲ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੂਲ ਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਤਰਕਸੰਗਤਤਾ ਨੂੰ ਸਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉੱਤੇ ਬੋਝ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਬਤ ਕਰੇ ਕਿ ਜੋ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਸੀ (ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਈ ਗਈ) ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮੂਲ ਉੱਤੇ ਉਲੰਘਣ ਕਰਦੀ ਹੈ।"

- [ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ] 41. ਏ.ਕੇ. ਕ੍ਰਾਈਪਾਕ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ50 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ :

“20. ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਇਸਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵੈਧ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸਨੂੰ ਪੂਰਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ 'ਚ ਹਾਲ ਦੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਆਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ 'ਚ ਕੇਵਲ ਦੋ ਨਿਯਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਰਥਾਤ: (1) ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਜੱਜ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ (ਨੇਮੋ ਦੇਬੇਤ ਐਸੇ ਜੁਡੇਕਸ ਪ੍ਰੋਪ੍ਰਿਆ ਕੌਸਾ) ਅਤੇ (2) ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਖਿਲਾਫ ਫੈਸਲਾ ਉਸਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ (ਔਡੀ ਅਲਟੇਰਮ ਪਾਰਟੇਮ)। ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਤੀਜਾ ਨਿਯਮ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਅਰਧ-ਨਿਆਯਿਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨੂੰ ਅਚ੍ਛੀ ਨੀਅਤ ਨਾਲ, ਬਿਨਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਅਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬੇਤੁਕੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਹੋਰ ਉਪ-ਨਿਯਮ ਜੋੜੇ ਗਏ। ਬਹੁਤ ਹਾਲ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਯਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਸ ਸੀਮਾ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਿਯਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਅਕਸਰ ਇਹ ਲਾਈਨ ਖਿੱਚਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਅਤੇ ਅਰਧ-ਨਿਆਯਿਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਇੱਕ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਹੁਣ ਉਹ ਅਰਧ-ਨਿਆਯਿਕ ਸੁਭਾਵ ਦੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਅਰਧ-ਨਿਆਯਿਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਦੋਨਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ 'ਚ ਇੱਕ ਅਨਿਆਂਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ ਅਰਧ-ਨਿਆਯਿਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ 'ਚ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਦੂਰਗਾਮੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ.....”

- ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

I. ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ 'ਚ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਨਿਸਪੱਖਤਾ: 42. ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ 'ਚ, ਇਹ, ਇਸ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਮੰਗੀਲਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ 52 'ਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਚੁੱਪ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਉਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ 'ਚ ਕੋਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ

ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"10….ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਮਾਨਤਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਨਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। (ਦੇਖੋ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਕਾਟਨ ਮਿਲਜ਼ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ53$_{SUPERSCRIPT}$) ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਸਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਖੁਦ ਇੱਕ ਮੰਜ਼ਿਲ ਹਨ…."

43. ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਪਟੇਲ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਨਮਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਭੇਦਭਾਵ ਦੀ ਰਕਮ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਨਿਰੀਖਣ:

"95. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਚਿੱਤ 14 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗਾਰੰਟੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਅਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਲੇਖ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਸਿਲੋਗਿਜ਼ਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦਾ ਹੈ: ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਮਨਮਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ; ਜਿੱਥੇ ਭੇਦਭਾਵ ਰਾਜ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ, ਇਹ ਅਨੁਚਿੱਤ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ: ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਨੁਚਿੱਤ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਨੁਚਿੱਤ 14 ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਭੰਡਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਕੰਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਕਾਰਵਾਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਕੇਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਹੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਬਲਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਅਥਾਰਿਟੀ ਜਾਂ ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਮੂਹ, ਜੋ ਅਨੁਚਿੱਤ 12 ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਨਿਸਪੱਖ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

96. ਜਿਸ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਅਤੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ, ਨਾਮਤਃ, ਔਡੀ ਅਲਟੇਰਮ ਪਾਰਟੇਮ ਨਿਯਮ, ਇਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਰਥ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮੌਖਿਕ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਮਲਾ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਣ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਗਵਾਹੀ, ਮੌਖਿਕ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ, ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਅਦਾਲਤੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਕਨੀਕੀ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਔਡੀ ਅਲਟੇਰਮ ਪਾਰਟੇਮ ਨਿਯਮ ਲਈ ਅਣਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 311 ਦੇ ਧਾਰਾ (2) ਨੂੰ ਦੇਖੀਏ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ ਕੇਵਲ ਔਡੀ ਅਲਟੇਰਮ ਪਾਰਟੇਮ ਨਿਯਮ ਦਾ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਬਿਆਨ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 14 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗਾਰੰਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਣਕਹਿਆ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹਾਲੀਆ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 311 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ, ਹਟਾਇਆ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਘਟਾਇਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ……"

-

ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦਾ ਨੋਟ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨਾ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਖੁੱਦੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਹ ਲਚਕਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ [ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ] ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਢਾਲੇ ਅਤੇ ਸੋਧੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਢਾਂਚਾ54SUPERSCRIPT।

44. ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਕਾਟਨ ਮਿਲਜ਼ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ55SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ

ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਸਟਿਸ ਓ. ਚਿੰਨੱਪਾ ਰੈੱਡੀ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਸਨ:-

“106. ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਚੇਤਨਾ ਵਿੱਚ ਗੂੜ੍ਹੀ ਜੜ੍ਹਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਡਾ. ਬੀਨਾ ਪਾਣੀ56SUPERSCRIPT, ਏ.ਕੇ. ਕ੍ਰਾਈਪਾਕ57SUPERSCRIPT, ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ58SUPERSCRIPT, ਮਨੇਕਾ ਗਾਂਧੀ59SUPERSCRIPT ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਿਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਮੌਲਿਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ "ਵਿਵਸਥਿਤ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ" ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਹਰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਹਨ, ਇਸਨੂੰ ਨਿਆਇਕ, ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਹੋ। ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਸਟੈਚਯੂਟ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਟੈਚਯੂਟ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਟੈਚਯੂਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਸਟੈਚਯੂਟ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਸਟੈਚਯੂਟੀ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਮਾਨਣਯੋਗ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਸਟੈਚਯੂਟ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਟਕਰਾਅ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚਕਾਰ ਹੈ, ਮਾਨਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ……”

- (ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

45. ਇਸ ਲਈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਾਲ ਸਟੈਚਯੂਟੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਧਾਰਣਾ 'ਤੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਟੈਚਯੂਟੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਗੱਲ ਉਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਿਆਇਕ ਅਤੇ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ audi alteram partem ਦਾ ਨਿਯਮ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਚਿਤਤਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਦਾ ਖੂਨ ਭਰਦੀ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਤੱਤ, ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸਮਗਰੀ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਦਾਇਰਾ, ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਪਰਯਾਪਤ ਮੌਕਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਤਰਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨਾਲ ਢਲਣ ਲਈ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਜੇ. ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚਾ

(ਅ) ਗੋਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਟੈਚੂਟ

46. ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚਾ ਜੋ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 2 - ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ, ਗੋਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਟੈਚੂਟ ਐਸਐਸਬੀ-1

(ਐਕਸਐਕਸਵੀਆਈ) ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੈ। ਸਟੈਚੂਟ ਦੇ ਐਸਸੀ-6(ਆਈ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ–

“ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ, ਅਧਿਆਪਕ ਗੋਆ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਸੀਸੀਐਸ (ਸੀਸੀਏ) ਨਿਯਮ, 1965, ਮੌਲਿਕ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰੀ ਹੋਣਗੇ”।

(ਬੀ) ਸੀਸੀਐਸ (ਸੀਸੀਏ) ਨਿਯਮ :

47. ਉਪਰੋਕਤ ਉੱਲੇਖਿਤ ਸੀਸੀਐਸ (ਸੀਸੀਏ) ਨਿਯਮ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 148 ਦੇ ਕਲੌਜ਼ 5 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਸੀਸੀਐਸ (ਸੀਸੀਏ) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਭਾਗ ਛੇ ਵਿੱਚ ਦੰਡ ਲਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਯਮ 3(ਸੀ) ਨੂੰ ਜੀਐਸਆਰ 49 ਦੀ ਮਿਤੀ 7 ਮਾਰਚ, 1998 ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜੀਐਸਆਰ 823 (ਈ) ਦੀ ਮਿਤੀ 19 ਨਵੰਬਰ, 2014 ਦੁਆਰਾ ਸੀਸੀਐਸ (ਸੀਸੀਏ) ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:-

“3ਸੀ, ਕਾਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਯੌਨ ਉਤਪੀੜਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ

(1) ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਔਰਤ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜ ਸਥਾਨ ਤੇ ਯੌਨ ਉਤਪੀੜਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਹਰ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜ ਸਥਾਨ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਔਰਤ ਨਾਲ ਕਾਰਜ ਸਥਾਨ ਤੇ ਯੌਨ ਉਤਪੀੜਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਵਿਆਖਿਆ – (1) ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ –

(ਅ) “ਯੌਨ ਉਤਪੀੜਨ” ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕੰਮਾਂ ਜਾਂ ਵਿਵਹਾਰ (ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਾਮਤ –

(ਆਈ) ਸਰੀਰਕ ਸੰਪਰਕ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ; ਜਾਂ (ਦੂਜਾ) ਯੌਨ ਪਸੰਦਗੀਆਂ ਲਈ ਮੰਗ ਜਾਂ ਬੇਨਤੀ; ਜਾਂ

(iii) ਯੌਨ ਰੰਗੀਨ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨਾ;

(iv) ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਦਿਖਾਉਣਾ; ਜਾਂ

(v) ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਨਾਪਸੰਦੀਦਾ ਸਰੀਰਕ, ਮੌਖਿਕ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮੌਖਿਕ ਯੌਨ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ।”

(c) “ਜਿੰਨੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ” ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਵਹਾਰਕ ਲਾਗੂਕਰਨ

48. ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ.) ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 14 ਵੱਡੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

“14. ਵੱਡੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ

(1) ਨਿਯਮ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ (v) ਤੋਂ (ix) ਤੱਕ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਤਬ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 15 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਾਂ ਜਨ ਸੇਵਕ (ਪੁੱਛਗਿੱਛ) ਐਕਟ, 1850 (37 ਦਾ 1850) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਪੁੱਛਗਿੱਛ

ਉਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਾ ਹੋਵੇ।

(2) ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਵਿਰੁੱਧ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਗਲਤ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਜਨ ਸੇਵਕ (ਪੁੱਛਗਿੱਛ) ਐਕਟ, 1850 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ, ਜੋ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ, ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ (ਆਚਰਣ) ਨਿਯਮਾਂ, 1964 ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਸੀ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਯੌਨ ਹਰਾਸਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਹਰ ਮੰਤਰਾਲਾ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਮੇਟੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ- ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਯੌਨ ਹਰਾਸਾਨੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿੰਨੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਕਰੇਗੀ।"

- ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

49. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਕਿਸੇ ਕਾਮ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2-ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਅਪਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ। "ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ" ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਜੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਗਰ ਅਤੇ ਲਚੀਲੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕਾਮ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਵਰਗੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸੈੱਟ ਮਾਨਕ ਜਾਂ ਮਾਪਦੰਡ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਾਂਚ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਨੋਟ ਜਾਂ ਸੈੱਟਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਅਣਉਚਿਤ ਵਿਚਲਨ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੇ ਕੋਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਅੰਤਮ ਨਤੀਜਾ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ।

ਕੇ. "ਵਿਸ਼ਾਖਾ" ਕੇਸ ਤੋਂ PoSH ਐਕਟ ਤੱਕ ਦਾ ਸਫ਼ਰ

(ਅ) ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ : ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨਾ :

48. ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ.) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 14 (2) ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਜੋੜਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਖਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 32 ਅਧੀਨ ਵੇਸਟਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਵਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 14, 15, 19(1)(ਜੀ) ਅਤੇ 21 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਕੁਝ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਅਤੇ ਐਨ.ਜੀ.ਓਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਮੂਹਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣਾ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨ ਦੇ ਬਰਬਰ ਗੈਂਗ ਰੇਪ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਗਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਟੈਚੂਟ ਨਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਦਿਆਂ [ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਵਿਰੁੱਧ ਗਾਰੰਟੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਯੌਨ ਹਰਾਸਾਨੀ ਵਿਰੁੱਧ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਕਈ ਧਾਰਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 1560SUPERSCRIPT, ਧਾਰਾ 4261SUPERSCRIPT ਅਤੇ ਧਾਰਾ 51(ਏ)62SUPERSCRIPT ਤੋਂ ਬਲ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਧਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਾਨਕਾਂ ਸਮੇਤ ਸੀਈਡੀਏਡਬਲਯੂ63SUPERSCRIPT ਦੀਆਂ ਆਮ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਨੇ 25ਵੇਂSUPERSCRIPT ਜੂਨ, 1993 ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕਾਰਜ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਯੌਨ ਹਰਾਸਾਨੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਕੈਨਿਜ਼ਮ ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਕੀਤਾ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮਾਨਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੈੱਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬੰਧਨਯੋਗ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਭਰਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਸਮੇਂ ਬੱਧ ਇਲਾਜ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਕੈਨਿਜ਼ਮ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ, ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਗਾਰ 'ਚ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ 'ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ'। ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ 13ਵੇਂSUPERSCRIPT ਅਗਸਤ,1997 ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਯੌਨ ਹਰਾਸਾਨੀ ਦੇ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਜ ਸਥਾਨ 'ਤੇ (ਰੋਕਥਾਮ, ਮਨਾਹੀ ਅਤੇ ਨਿਵਾਰਣ) ਐਕਟ, 201364SUPERSCRIPT 22ਰੇSUPERSCRIPT ਅਪ੍ਰੈਲ, 2013 ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣ ਤੱਕ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਰਹੇ।

(ਬੀ) ਮੇਧਾ ਕੋਟਵਾਲ ਲੇਲੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ : ਲਗਾਤਾਰ ਮੈਂਡੇਮਸ ਰਾਹੀਂ ਅਗਾਂਹ ਵਧਾਈ :

49. ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਧਾ ਕੋਟਵਾਲ ਲੇਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ65 (ਉਪਰੋਕਤ) ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਆਇਆ ਜਿੱਥੇ ਕਈ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਯੌਨ ਹਰਾਸਾਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਯਾਚੀਕਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਨਹਿਤ ਯਾਚੀਕਾ ਵਜੋਂ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ : "2.....ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 53 ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਆਚਰਣ) ਨਿਯਮ, 1964 (ਇਸਨੂੰ ਸੀਸੀਐਸ ਨਿਯਮ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਥਾਰਟੀ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸੀਸੀਐਸ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗੀ।"

ਉਦਯੋਗਿਕ ਰੋਜ਼ਗਾਰ (ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼) ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।

50. 17 ਜਨਵਰੀ, 2006 ਨੂੰ, ਮੇਧਾ ਕੋਟਵਾਲ ਲੇਲੇ66SUPERSCRIPT ਦੇ ਉਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਕੇਸ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ :

"2. ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਕੀ ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ/ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਟਾਫ ਦੇ ਮੈਂਬਰ 50 ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਪੱਧਰੀ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਟਾਫ ਦੇ ਮੈਂਬਰ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮਿਲੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:

2.1. ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਂਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ, ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਕਲਿਆਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਇਹ ਦੇਖਣਗੇ ਕਿ ਵੇਰਵੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਉਚਿਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨੋਡਲ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ

ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

2.2. ਜਿਹੜੇ ਕਾਰਖਾਨੇ, ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਦੇ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਗੇ। ਉਹ ਦੁਕਾਨਾਂ, ਕਾਰਖਾਨੇ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੋਡਲ ਏਜੰਸੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਣਗੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਮੇਟੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।"

51. ਆਪਣੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਮੈਂਡੇਮਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਉਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਲੰਘਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 19 ਅਕਤੂਬਰ, 2012 ਨੂੰ ਮੁੜ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਕੇਸ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਉੱਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕੇ। ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ.(ਸੀ.ਸੀ.ਏ) ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੋਧਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨ ਬਾਰੇ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਹਾਨ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"43. ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਲੜਨਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਪੱਕੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ, ਜੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਥਾਂ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਾਹਰ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਭਿਆਤਾ, ਅਪਮਾਨ ਅਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ, ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹਿੰਸਾ—ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ, ਯੌਨ ਹਮਲਾ, ਕਾਰਜਸਥਲ 'ਤੇ ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ, ਆਦਿ—ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣ। ਆਖਰਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾਹੀਣ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਖੋਖਲੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਨਿਸਕਰਮ ਅਤੇ ਅਪਰਯਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਢਿੱਲਸ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸਾਡੀ ਅਰਧ ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਆਬਾਦੀ—ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਅਤੇ ਅਸਲ ਉਤਥਾਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

44. ਜੋ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਪੱਕੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਨਾ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਨਿਯਮ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਨਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੋਰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ:

44.1. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਆਚਰਣ ਨਿਯਮਾਂ (ਜੋ ਵੀ ਨਾਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ) ਵਿੱਚ ਪਰਯਾਪਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਅੱਜ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਧਿਤ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਆਚਰਣ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ/ਖੋਜਾਂ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਖਿਲਾਫ ਖੋਜਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਲੀਡਿੰਗ ਜਾਂਚ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖੋਜ/ਰਿਪੋਰਟ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

44.2. ਜਿਹੜੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਔਦਯੋਗਿਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ (ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼) ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਹੁਣ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ 44.1 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਰਨਗੇ।

44.3. ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਆਪਤ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਤਹਿਸੀਲ ਪੱਧਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋ ਸਕਣ। ਜਿਹੜੇ ਰਾਜ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਲਈ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਉਹ ਹੁਣ ਅੱਜ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਰਿਆਪਤ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣਗੇ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਰੇਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ

ਅਗਵਾਈ ਇੱਕ ਔਰਤ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ।

44.4. ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦਯੋਗ/ਸੰਗਠਨ/ਸੰਸਥਾਵਾਂ/ਇੱਦਾਰੇ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪੁਖਤਾ ਵਿਵਸਥਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਗਏ ਹਰਾਸ਼ਕਰਤਾ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਹੋ ਉੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਰਾਸ਼ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਹਰਾਸ਼ਮੈਂਟ ਅਤੇ ਧਮਕੀ ਨੂੰ ਸਖਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

44.5. ਭਾਰਤੀ ਬਾਰ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਬਾਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਨਾਲ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਦੀ ਕੌਂਸਲ, ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਉਂਟੈਂਟਸ ਦੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ, ਕੰਪਨੀ ਸੈਕਰੇਟਰੀਜ਼ ਦੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਜਿਸਟਰਡ/ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਗਠਨ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨਾਂ, ਇੰਸਟੀਚਿਊਟਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ/ [ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਬਾਰ ਕੌਂਸਲ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ, ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਦੀ ਕੌਂਸਲ, ਕੰਪਨੀ ਸੈਕਰੇਟਰੀਜ਼ ਦੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਵਲੋਂ ਅੱਜ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਅੰਦਰ ਸਰਕੁਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ਤੇ ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਉੱਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1997) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 241, ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(ਸੀ) ਪੋਸ਼ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਧਿਨਿਯਮਤਾ :

52. ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਪੋਸ਼ ਐਕਟ, ਨੂੰ 22ਵੇਂ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2013 ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 9ਵੇਂ ਦਸੰਬਰ, 2013 ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਨਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ, ਲੋਕਲ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਗਠਨ, ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ, ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਦੇ ਫਰਜ਼, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਆਦਿ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਢਾਂਚਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਯਮ, 201368$_{SUPERSCRIPT}$ ਹਨ ਜੋ ਪੋਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 29 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ (ਨਿਯਮ 7), ਜਾਂਚ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਪੀੜਤ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ (ਨਿਯਮ 8), ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ (ਨਿਯਮ 9) ਆਦਿ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 7 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਦਾਖਲ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (4) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ "ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ" ਕਰੇਗੀ।

(ਡੀ) ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤਤਾ ਦਾ ਸਾਹ ਭਰਨਾ :

53. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਤੋਂ ਸਫ਼ਰ ਜੋ ਇੱਕ ਸਪ੍ਰਿੰਗਬੋਰਡ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਕਰਕੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬੀਜ ਬੋਏ, ਪੋਸ਼ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲਣ ਫੁੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੋਵੇਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨੀ ਹੈ ਕਿ

ਕਾਰਜਸਥਲ 'ਤੇ ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਸਿਦਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਵੀ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਮਕਸਦ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤਤਾ ਦਾ ਸਾਹ ਭਰਨਾ ਹੈ। ਪਰ, ਉਚਿਤਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰੀਖਣ ਅਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵਿਅਵਹਾਰਿਕ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਵਿੱਚ ਜੜ੍ਹਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ. ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਇਨਕੁਆਇਰਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕਤ ਹੈ ਮਨਮਾਨੀ, ਗੈਰਵਾਜਬਤਾ ਜਾਂ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦਾ ਦਾਗ। ਇੱਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ, ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁੱਗਣੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਵਿਧੀ. ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਉਜਾੜਾ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਸਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 311(2) ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਚੁੱਪ ਹਨ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਏ ਸੁਣਵਾਈ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਵੱਡਾ ਜੁਰਮਾਨਾ.

54. ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੁਆਰਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਗਰੰਟੀ, ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ, ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਰਿਮਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਿਤ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਗਰਿਮਾ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।70SUPERSCRIPT.

ਐਲ. ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਚਰਚਾ :

55. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾਵਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਾਗੂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੇਧਾ ਕੋਟਵਾਲ ਲੇਲੇ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਿਟੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

(ਅ) ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੀ ਸੀਮਾ :

56. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਅਨਿਆਇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਅੰਤਿਮ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਤੱਥ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਰਥਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਗਤ ਅਵੈਧਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

57. ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਵਿਵਹਾਰ ਮਿਲੇ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਵੀ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਉਚਿਤ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਨਤੀਜੇ

'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਹੈ71SUPERSCRIPT। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਐਪੈਰਲ ਐਕਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਕੌਂਸਲ ਬਨਾਮ ਏ.ਕੇ. ਚੋਪੜਾ, ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਾਮ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਯੌਨ ਸ਼ੋਸਣ72SUPERSCRIPT ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ "ਯੌਨ ਸ਼ੋਸਣ" ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਨੂੰ ਸੰਕੀਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਜੱਜ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਰਾਹਣਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਧਾਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ ਯਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂ ਕਿ ਤੱਥਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕ□ਤ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਸਨ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ ਕਿ ਯੌਨ ਸ਼ੋਸਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ73।

(b) “ਜਿੰਨੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ” ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਹੱਦ

58. ਮਾਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਦਰ ਕਦਮ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੰਧਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ CCS (CCA) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 14(2) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਨੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਇੱਕ ਸੈਕਸੁਅਲ ਹੈਰਾਸਮੈਂਟ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ‘ਜਿੰਨੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ’, ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ‘ਜਿੰਨੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ’ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ?

59. ਨਿਯਮ 14 ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਾਰਜ ਸ਼ੀਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਚਾਰਜ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ, ਹਰੇਕ ਚਾਰਜ ਦੇ ਲੇਖ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ, ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ/ਮਾਲਿਕ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਅਗਾਊ ਭੇਜਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਓਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਜਾਣੂ ਸੀ। ਨਾ ਸਿਰਫ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਓਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਆਡੀਓ-ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਕਤ ਗਵਾਹਾਂ ਸਮੇਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਸੈਕਸੁਅਲ ਹੈਰਾਸਮੈਂਟ ਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਚਾਰਜ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਫਰੇਮ ਨਾ ਕਰਨਾ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ।

(ਸੀ) ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਆਪਣੇ ਮੈਂਡੇਟ ਦੀ ਸਮਝ :

60. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2—ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਨੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਸੈਕਸੁਅਲ ਹੈਰਾਸਮੈਂਟ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 17ਵੀਂ ਮਾਰਚ 2009 ਨੂੰ ਤਬ ਸ਼ੁਰੂ

ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਸੈਕਸੁਅਲ ਹੈਰਾਸਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਮਿਲਣ ਤੇ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਰਟੀਕਲਜ਼ ਆਫ ਚਾਰਜ ਫਰੇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਅੱਗੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਸਿੱਧੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।

61. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ 'ਤੱਥ-ਖੋਜ ਕਾਰਵਾਈ' ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ, ਇਹ 17ਵੀਂ ਮਾਰਚ 2009 ਅਤੇ 20ਵੀਂ ਅਪ੍ਰੈਲ 2009 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਧਾਰਣਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੱਥ-ਖੋਜ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਈਸੀ ਲਈ ਵੀ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 8ਵੀਂ ਸਤੰਬਰ 2009 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਈਸੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ, ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਖਿਲਾਫ CCS (CCA) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਣੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਈਸੀ ਨੇ ਹਰੇਕ ਆਰਟੀਕਲ ਆਫ ਚਾਰਜ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਿਤ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਜਾਂਚ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਸੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ 28ਵੀਂ ਜਨਵਰੀ 2010 ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਅਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਮੇਟੀ ਖੁਦ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਧਾਰਣਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਕੇਵਲ ਤੱਥ-ਖੋਜ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਤ ਡਿਸਿਪਲਿਨਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਸੀ।

(d) ਭੰਵਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ

62. ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੇ ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਜਿਸ ਬਿੰਦੂ ਤੇ ਗਲਤੀ ਕਰ ਬੈਠੀ ਸੀ ਉਹ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕੁਝ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 16ਵੀਂ ਅਪ੍ਰੈਲ 2009 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ 5ਵੀਂ ਜੂਨ, 2009 ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਣ ਹੋਈਆਂ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ 18 ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਹੇਠਾਂ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੈ:

(i) ਅਪ੍ਰੈਲ 2009 – 16ਵੀਂ, 27ਵੀਂ ਅਤੇ 29ਵੀਂ ਨੂੰNONE

(ii) ਮਈ 2009 – 6ਵੀਂ, 12ਵੀਂ, 13ਵੀਂ, 14ਵੀਂ, 19ਵੀਂ, 20ਵੀਂ, 22ਵੀਂ, 23ਵੀਂ, 25ਵੀਂ, 27ਵੀਂ, 28ਵੀਂ ਅਤੇ 29ਵੀਂ ਨੂੰNONE

(iii) ਜੂਨ, 2009 – 3ਰੀ, 4ਥੀ ਅਤੇ 5ਵੀਂ ਨੂੰNONE

63. ਇਹ ਵੀ ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ.) ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਇਕ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ, ਇੱਥੇ, ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਿਰਫ 39 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੇਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਸੀ। ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਸੰਪੂਰਣ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਿਸਾਲ 5ਵੀਂ ਮਈ 2009 ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਕਿ ਉਸਦਾ ਜਵਾਬ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਲੀ ਮਿਤੀ 12ਵੀਂ ਜੂਨ 2009 ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਮਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸਦਾ ਜਵਾਬ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ '12ਵੀਂ ਮਈ 2009' ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ '14ਵੀਂ ਮਈ, 2009' ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਪਿੱਛੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਹੜਬੜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਭਿਆਨਕ ਉਦਾਹਰਨ 20ਵੀਂ ਮਈ 2009 ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ 20ਵੀਂ ਮਈ 2009 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਓਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਿਰਹ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਰੀ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਛੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹੀਆਂ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 48 ਘੰਟਿਆਂ ਅਰਥਾਤ 22ਵੀਂ ਮਈ, 2009 ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ।

64. ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਲੰਬਾ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਹਲਕੇ ਬਹਾਨੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸਿਹਤ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਜਾਣੂ ਸੀ ਕਿ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਛੇ ਹੋਰ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ 20ਵੀਂ ਮਈ 2009 ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਤੰਦਰੁਸਤ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਨੁਚਿਤ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

65. ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਅਣਉਚਿਤ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਕ ਉਚਿਤ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਔਚਿਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ। ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦਾ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਕਾਰਨ ਗੰਭੀਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੋਸ਼ ਐਕਟ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਖੇਡ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਗਤ ਅਨੁਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਦਾ ਸੀ। ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੇ ਉਚਿਤ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਹੈਂਡਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਨਿਯਮ ਚੁੱਪ ਹਨ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੀੜਤਾਂ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਓਂ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਤੀਬਰ ਚਾਹਤ ਵਿੱਚ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਘੋਰ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮੂਲ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਡੀ ਅਲਟੇਰਮ ਪਾਰਟੇਮ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬੇਪਰਵਾਹ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਉਡਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

(ਈ) ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ?

66. ਈਸੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਲਤੀ ਘੱਟ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਈਸੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਤਾਅਸੁਰ ਵਿੱਚ ਬਣੀ ਰਹੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਕਮੇਟੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ 'ਤੱਥ-ਖੋਜ ਕਮੇਟੀ' ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਜਾਂਚ ਅਜੇ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੀਸੀਐਸ (ਸੀਸੀਏ) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਈਸੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਰਜਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਅਤੇ ਚਾਰਜਾਂ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਮਝਦਾਰ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਮੇਧਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕੋਤਵਾਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿਸ਼ਾਕਾ

ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ CCS (ਆਚਾਰ) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਬਣੋ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ CCS (CCA) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

67. ਜਦੋਂ ਨਿਯੋਕਤਾ ਖੁਦ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਇਸੇ ਧਾਰਣਾ ਅਧੀਨ ਰਹੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਤੱਥ ਖੋਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਓਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਰਾਮ ਲਾਇਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਆਗੇ ਪਿੱਛੇ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਜਸਥਲ 'ਤੇ ਯੌਨ ਉਤਪੀੜਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ 14 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਵੇਦੀ 'ਤੇ ਬਲੀ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

68. ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ.) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 14(2) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਅਤੇ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਕੰਡਕਟ) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 3ਸੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਯੌਨ ਉਤਪੀੜਨ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਤਰੀਕਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਆਂਪੂਰਨ, ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਮੁੱਖ ਦੰਡ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਨਿਯਮ 7(4) ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲਲੇਖਿਤ ਹੈ, ਜੋ 2013 ਦੇ ਬਾਅਦ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਦਬਾਇਆ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਸਲ ਰੂਹ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

69. ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ, ਜੇਕਰ ਇਸਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਿਟੀ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੇਧਾ ਕੋਟਵਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 14 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਵਜੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਨਿਯਮ 14(2) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ, 'ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ' ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਅਵਹਾਰਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਯੌਨ ਉਤਪੀੜਨ ਦੇ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਤੁਲਿਤ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਖਰਕਾਰ, ਜੋ ਬਾਤ ਹੰਸ ਲਈ ਹੈ, ਉਹ ਹੰਸਨੀ ਲਈ ਵੀ ਹੈ।

ਐਮ. ਨਿਸਚਾਇ

70. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਦਮ-ਦਰ-ਕਦਮ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਫਿਰ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਗਰੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈਆਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਵਾਬ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਭਲੀਭਾਂਤ ਪਰਿਚਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਫਰੇਮਿੰਗ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

71. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਖਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਚੂਕਾਂ ਮਈ, 2009 ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਈਆਂ ਜਦੋਂ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਗਤੀ ਨਾਲ 12 ਸੁਣਵਾਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪਿੱਠ-ਪਿੱਠ ਹੋਈਆਂ, ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਅਗਾਉਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ

ਜਵਾਬ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਸਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਤਿਆਰ ਆਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਹੋਰ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਸਭ ਇੱਕ ਹਫਤੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ। ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਮੈਡੀਕਲ ਆਧਾਰ ਸ਼ੱਕੀ ਲੱਗੇ, ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਾਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਬੇਚੈਨੀ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾਈ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ।

72. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਯੌਨ ਉਤਪੀੜਨ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਤਾਰਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਇਹ ਇਕ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਵੱਡੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਆਪ ਹੀ ਸਵਾਲਯੋਗ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਇਕ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੀ ਇਕ ਉਚਿਤ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਯੌਨ ਉਤਪੀੜਨ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ।

73. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮਈ, 2009 ਤੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ "ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ" ਦੇ ਮਾਨਕ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਅਣੁਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਈ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

(i) ਮਾਮਲਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ 5 ਮਈ 2009 ਨੂੰ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ।

(ii) ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਢੁੱਕਵੇਂ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

(iii) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਤਵੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ

(iv) ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾਵੇਗੀ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ।

(v) ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ।

(vi)

ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੇਧ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਨਿਆਂ।

(vii) ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਦੋਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਨ।

(viii) ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਮੈਰਿਟਸ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ

ਹੋਵੇਗਾ।

(ix) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬਹਾਲੀ ਜਾਂ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾਐਨ. ਉਪਸੰਹਾਰ

74. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੋਸ਼ ਐਕਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਦਹਾਈ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਸਮਾਂ ਹੈ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਵੇਖਣ ਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦਾ ਕੰਮ ਹਰ ਇਕ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਜਸਥਲ 'ਤੇ ਆਂਤਰਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀਆਂ (ਆਈਸੀਸੀ) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਨਕ ਕਮੇਟੀਆਂ (ਐਲਸੀ) ਅਤੇ ਆਂਤਰਿਕ ਕਮੇਟੀਆਂ (ਆਈਸੀ) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੋਸ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ II ਅਤੇ III ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਅਨੁਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ ਆਈਸੀਸੀ/ਐਲਸੀ/ਆਈਸੀ, ਕਾਰਜਸਥਲ 'ਤੇ ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਕ ਰੁਕਾਵਟ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਟੈਚਿਊਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਕ ਖਰਾਬ ਤਿਆਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਧੂਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਵੀ ਉਤਨਾ ਹੀ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਨਾ ਕਿ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ 'ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਸੇਵਾ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ।

75. ਇਹ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਖਾਮੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਚਿੱਟਾ ਖਾਮੀ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦੈਨਿਕ ਅਖਬਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 30 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਡ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 16 ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਆਈਸੀਸੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਆਈਸੀਸੀ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਾਹਰੀ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਅਫਸੋਸਜਨਕ ਹਾਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਕਾਰਜਕਾਰੀਆਂ, ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ, ਨਿਜੀ ਉਦਯੋਗਾਂ, ਸੰਗਠਨਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮਾੜੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੋਸ਼ ਐਕਟ ਨੂੰ ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਧ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਘਟੀਆ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੀ ਆਤਮ-ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਦਾ ਉਸ ਦੀ ਭਾਵਨਾਤਮਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਵੀ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਜਸਥਲ 'ਤੇ ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੰਕੋਚ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੰਕੋਚ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਿਵਾਰਣ ਲਈ ਕਿਸ ਨੂੰ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ 'ਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਕਾਰਗਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਤੁਰੰਤ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਿਵੇਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਸੈਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਆਈਸੀਸੀ/ਐਲਸੀ/ਆਈਸੀ ਨੂੰ ਸਟੈਚਿਊਟ ਅਧੀਨ ਕਿਵੇਂ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਢੰ

76. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਰਾਜ ਅਭਿਨੇਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਸਖਤ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਜਸਥਲ 'ਤੇ ਜੋ ਆਦਰ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਜੇ ਕਾਰਜ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵੈਰੀ, ਬੇਸੁਧ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਣਜਾਣ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਰਸਮ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇ ਅਧਿਕਾਰੀ/ਪ੍ਰਬੰਧਨ/ਮਾਲਿਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਲਾ ਕਾਰਜਸਥਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਦਮ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਡਰਨਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਅਤੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਮਾਂ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਪੋਸ਼ ਐਕਟ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਪਰੋਪਕਾਰੀ ਉਦੇਸ਼ ਅਸਲ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਚ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇ।

ਓ. ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼

77. ਪੋਸ਼ ਐਕਟ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੀਆਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

(i) ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਬੱਧ ਕਵਾਇਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਵਿਭਾਗ, ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨ, ਅਧਿਕਾਰ, ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਉਦਯੋਗ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਸੰਸਥਾਨਾਂ, ਆਦਿ ਨੇ ਆਈਸੀਸੀਜ਼/ਐਲਸੀਜ਼/ਆਈਸੀਜ਼, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕਿ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਪੋਸ਼ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਸਖਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ।

(ii) ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਆਈਸੀਸੀਜ਼/ਐਲਸੀਜ਼/ਆਈਸੀਜ਼ ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ(ਆਂ) ਦੇ ਈ-ਮੇਲ ਆਈਡੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਪਰਕ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੇਰਵਿਆਂ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ (iii) ਇੱਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਸਾਰੇ ਸਟੈਟਿਊਟਰੀ ਸਰੀਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਐਪੈਕਸ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰ 'ਤੇ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰਾਂ, ਵਕੀਲਾਂ, ਆਰਕੀਟੈਕਟਾਂ, ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਉਂਟੈਂਟਸ, ਲਾਗਤ ਅਕਾਉਂਟੈਂਟਸ, ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ, ਬੈਂਕਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮੇਤ) ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਕਾਲਜਾਂ, ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਸਪਤਾਲਾਂ/ਨਰਸਿੰਗ ਹੋਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(iii) ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਅਭਿਆਸ ਸਾਰੇ ਵਿਧਾਨਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਸਿਖਰ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ (ਸਮੇਤ ਜਿਹੜੇ ਡਾਕਟਰ, ਵਕੀਲ, ਆਰਕੀਟੈਕਟ, ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ, ਲਾਗਤ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਬੈਂਕਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੇਸ਼ੇਵਰ), ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਕਾਲਜ, ਸਿਖਲਾਈ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਸਪਤਾਲ/ਨਰਸਿੰਗ ਹੋਮ।

(iv) ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਪ੍ਰਬੰਧਨ/ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤੁਰੰਤ ਅਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ.ਜ਼/ਐਲ.ਸੀ.ਜ਼/ਆਈ.ਸੀ.ਜ਼ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਤਮ ਜਾਂਚ ਸੰਪੂਰਣ ਹੋਣ ਤੱਕ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਣ ਤੱਕ।

(v) ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਪ੍ਰਬੰਧਨ/ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ.ਜ਼/ਐਲ.ਸੀ.ਜ਼/ਆਈ.ਸੀ.ਜ਼ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸਕਿੱਲ ਵਧਾਉਣ, ਔਰਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ, ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਓਰੀਐਂਟੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਵਰਕਸ਼ਾਪ, ਸੈਮੀਨਾਰ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਵਾਉਣਗੇ।

(vi) ਨੈਸ਼ਨਲ ਲੀਗਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਅਥਾਰਟੀ(ਐਨ.ਐਲ.ਐਸ.ਏ.) ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਲੀਗਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਅਥਾਰਟੀਜ਼(ਐਸ.ਐਲ.ਐਸ.ਏ.) ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਾਡਿਊਲ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਪ੍ਰਬੰਧਨ/ਮਾਲਕਾਂ, ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ੋਰ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨਗੇ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

(vii) ਨੈਸ਼ਨਲ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਅਕਾਦਮੀ ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਅਕਾਦਮੀਆਂ ਆਪਣੇ ਸਾਲਾਨਾ ਕੈਲੰਡਰਾਂ ਵਿੱਚ ਓਰੀਐਂਟੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਸੈਮੀਨਾਰ ਅਤੇ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਗੀਆਂ, ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ.ਜ਼/ਐਲ.ਸੀ.ਜ਼/ਆਈ.ਸੀ.ਜ਼ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸਟੈਂਡਰਡ ਆਪਰੇਟਿੰਗ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰਸ (ਐਸ.ਓ.ਪੀ.ਜ਼) ਦੀ ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਲਈ।

(viii) ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਸਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਕੱਤਰਾਂ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਸਾਰੇ

ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਭਾਗਾਂ, ਸਟੈਟਿਊਟਰੀ ਅਥਾਰਟੀਜ਼, ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਸੰਗਠਨਾਂ ਆਦਿ ਦੁਆਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੇ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ [...] ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੇ। ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਕੱਤਰਾਂ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

(ix) ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਨਾਲਸਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸੈਕਰੇਟਰੀ, ਭਾਰਤੀ ਬਾਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗੀ। ਰਜਿਸਟਰੀ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਦੀ ਕੌਂਸਲ, ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਉਂਟੈਂਟਸ ਦੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ, ਕੰਪਨੀ ਸੈਕਰੇਟਰੀਜ਼ ਦੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਅਤੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਕਰਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

(x) ਨਾਲਸਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ-ਸੈਕਰੇਟਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸੈਕਰੇਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਜ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਰਾਜ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਅਕਾਦਮੀਆਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜਾਂ/ਜਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣਗੇ।

(xi) ਭਾਰਤੀ ਬਾਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਅਤੇ ਉਪ-ਪੈਰਾ (ix) ਵਿੱਚ ਉੱਲੇਖਿਤ ਸਿਖਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਬਾਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਭੇਜਣਗੇ।

78. ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜ/ਯੂ.ਟੀ.ਜ਼ ਨੂੰ ਅਨੁਪਾਲਣਾ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਲਈ ਆਠ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਠ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰੋ।

79. ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਣ, ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate